

Grunder för fristående examen

YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR 2010

FÖRESKRIFT 62/011/2010

Grunder för fristående examen

**YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR
2010**

FÖRESKRIFT 62/011/2010

© Utbildningsstyrelsen och författarna

Föreskrifter och anvisningar 2010:33

ISBN 978-952-13-4692-7 (hft.)

ISBN 978-952-13-4693-4 (pdf)

ISSN-L 1798-8977

ISSN 1798-8977 (print)

ISSN 1798-8985 (online)

www.utbildningsstyrelsen.fi

Kopijyvä OY, Esbo 2011

FÖRESKRIFT

21.12.2010

62 /011/2010

Giltighetstid: fr.o.m. 1.1.2011 tillsvidare

De stadganden på vilka befogenheten
att utfärda föreskriften bygger på
L 631/98, 13 § 2 mom

Upphäver UBS:s föreskrift
6.4.2006 nr 17/011/2006

Ändrar Utbildningsstyrelsens föreskrift

-

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR

Utbildningsstyrelsen har beslutat om grunderna för yrkesexamen för instruktör i romkultur. Examensgrunderna ska iakttas fr.o.m. 1.1.2011. Examensprestationer som påbörjats innan föreskriftens i kraftträdande kan fullföljas enligt grunderna av den 6.4.2006 nr 17/011/2006 t.o.m. 31.12.2012.

Examenskommissionen och examensarrangören kan inte lämna grunderna för examen obeaktade eller avvika från dem.

När utbildning som förbereder för en fristående examen anordnas, beslutar utbildningsanordnaren om innehållet i utbildningen och ordnandet av utbildningen i enlighet med examensgrunderna. Den som deltar i utbildningen skall som en del av utbildningen beredas möjlighet att avlägga en fristående examen.

Generaldirektör

Timo Lankinen

Undervisningsråd

Hanna Ketonen

BILAGA

Yrkesexamen för instruktör i romkultur 2010

INNEHÅLL

1	FRISTÅENDE EXAMINA	7
	1.1 Anordnande av fristående examina.....	7
	1.2 Avläggande av fristående examen.....	7
	1.3 Grunderna för fristående examen	7
	1.4 Personlig tillämpning i fristående examen.....	7
	1.5 Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen	8
	1.6 Betyg	8
	1.7 Utbildning som förbereder för fristående examen	9
2	UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR...9	
	2.1 Yrkesskicklighet som ska påvisas i yrkesexamen för instruktör i romkultur9	
	2.2 Examensdelarna och uppbyggnaden av examen	10
3	KRAVEN PÅ YRKESSKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN	10
	3.1 Stödande av och information om romkultur.....	12
	3.2 Att fungera i en mångkulturell arbetsgemenskap.....	15
	3.3 Kundhandledning och myndighetsrådgivning.....	17
	3.4 Handledning i smågrupp.....	20
	3.5 Arrangemang av ett mångkulturellt evenemang eller en utställning.....	22
	3.6 Användning av romani	23
	3.7 Examensdel ur grund-, yrkes- eller specialyrkesexamen.....	24
Bilaga		
	Beskrivning av yrket instruktör i romkultur	25

1 FRISTÅENDE EXAMINA

1.1 Anordnande av fristående examina

Examenskommissionerna som tillsätts av Utbildningsstyrelsen och består av representanter för arbetsgivare, arbetstagare, lärare och vid behov självständiga yrkesutövare ansvarar för anordnandet och övervakningen av fristående examina samt utfärdar examensbetyg. Examenskommissionerna gör ett avtal om anordnande av fristående examina med utbildningsanordnarna och vid behov med andra sammanslutningar och stiftelser. Fristående examina kan inte anordnas utan giltigt avtal med examenskommissionen.

1.2 Avläggande av fristående examen

Fristående examen avläggs genom att examinanderna vid examenstillfällena i praktiska arbetsuppgifter påvisar det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. Varje examensdel ska bedömas skilt för sig. Bedömningen görs som ett samarbete mellan representanter för arbetsgivare, arbetstagare och undervisningssektorn. Inom branscher där det är vanligt med självständiga yrkesutövare tas även denna part i beaktande vid valet av bedömare. Bedömningen godkänns slutligen av examenskommissionen. Examensbetyg kan beviljas då examinanden har avlagt alla examensdelar som krävs med godkänt vitsord.

1.3 Grunderna för fristående examen

I examensgrunderna fastställs vilka delar och eventuella kompetensområden som hör till examen, uppbyggnaden av examen, den yrkesskicklighet som krävs i de olika examensdelarna, bedömningsgrunderna (målen och kriterierna för bedömningen) samt sätten att påvisa yrkesskicklighet.

En examensdel utgör ett delområde inom yrket som går att avskilja från den naturliga arbetsprocessen till en självständig helhet som kan bedömas. Kraven på yrkesskicklighet som beskrivs i de olika examensdelarna koncentrerar sig på de centrala funktionerna och verksamhetsprocesserna inom yrket samt på yrkespraxis inom den aktuella branschen. De omfattar även färdigheter som allmänt behövs i arbetslivet, till exempel sociala färdigheter.

Målen och kriterierna för bedömningen är härledda ur kraven på yrkesskicklighet. Målen för bedömningen anger de kunskapsområden som man vid bedömningen fäster särskild vikt vid. Definitionen av dessa mål underlättar också bedömningen av den aktuella arbetsprocessen. Bedömningen ska täcka alla de mål för bedömning som beskrivs i examensgrunderna. Kriterierna för bedömningen bestämmer den kvalitativa och kvantitativa nivån på en godkänd prestation.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet innehåller preciserande anvisningar om avläggandet av examen. Yrkesskickligheten påvisas i allmänhet i autentiska arbetsuppgifter. Sätten att påvisa yrkesskicklighet kan innehålla direktiv för bl.a. hur en examensprestation vid behov kan kompletteras så att alla krav på yrkesskicklighet blir beaktade.

1.4 Personlig tillämpning i fristående examen

Utbildningsstyrelsen har utfärdat en särskild föreskrift om individualisering.

1.5 Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen

Vid bedömning av yrkesskickligheten är det viktigt att ingående och noggrant granska hur examinanderna visar att de kan det som examensgrunderna förutsätter i kraven på yrkesskicklighet för den aktuella examensdelen. Vid bedömningen tillämpas de bedömningskriterier som fastställts i examensgrunderna. Bedömarna ska mångsidigt använda sig av olika och i första hand kvalitativa bedömningsmetoder. Används endast en metod, blir resultatet inte nödvändigtvis tillförlitligt. Vid bedömningen beaktas bransch- och examensspecifika särdrag i enlighet med examensgrunderna. Om examinanderna har tillförlitliga utredningar om tidigare påvisat kunnande, granskar bedömarna hur de motsvarar kraven på yrkesskicklighet i examensgrunderna. Bedömarna föreslår för examenskommissionen att kunnandet erkänns som en del av examensprestationen. Examenskommissionen fattar det slutliga beslutet om erkännande av tidigare påvisat kunnande som tillförlitligt utretts.

Bedömning av yrkesskicklighet är en process där insamling av bedömningsmaterial och dokumentering av bedömning spelar en viktig roll. Representanter för arbetslivet och lärare gör på trepartsbasis en noggrann och mångsidig bedömning. Examinanderna ska klart och tydligt få veta hur bedömningsgrunderna tillämpas i deras eget fall. De ska också ges möjlighet att själva bedöma sina prestationer. Examensarrangören gör upp ett bedömningsprotokoll över examensprestationen för den aktuella examensdelen som undertecknas av bedömarna. Till en bra bedömningsprocess hör också att efter detta ge examinanderna respons på prestationerna. Det slutliga bedömningsbeslutet fattas av examenskommissionen.

Bedömare

De personer som bedömer examinandernas yrkesskicklighet ska ha god yrkeskunskap inom det aktuella området. Examenskommissionen och examensarrangören kommer överens om bedömarna i avtalet om anordnande av fristående examen.

Rättelse av bedömning

Examinanderna kan inom lagstadgad tid anhålla om rättelse av bedömning av den examenskommission som ansvarar för den aktuella examen. En skriftlig begäran om rättelse riktas till examenskommissionen. Examenskommissionen kan efter att ha hört bedömarna besluta om en ny bedömning. Det går inte att genom besvär anhålla om ändring av examenskommissionens beslut som gäller rättelse av bedömning.

1.6 Betyg

Examenskommissionen beviljar examensbetyg och betyg för en eller flera avlagda examensdelar. Betyg över deltagande i förberedande utbildning ges av utbildningsanordnaren. Utbildningsstyrelsen har utfärdat direktiv om vilka uppgifter som ska antecknas på betygen.

Betyg för en eller flera examensdelar ges på begäran. Examensbetyget, liksom betyget för en eller flera avlagda examensdelar, undertecknas av en representant för examenskommissionen och en representant för examensarrangören.

En anteckning om avlagd fristående examen i ett av Utbildningsstyrelsen godkänt yrkesbevis är ett intyg över avlagd examen som är jämförbart med ett examensbetyg. Examensarrangören skaffar och undertecknar yrkesbeviset. Yrkesbeviset är avgiftsbelagt för examinanden.

1.7 Utbildning som förbereder för fristående examen

Det går inte att ställa förhandsvillkor om deltagande i utbildning på dem som deltar i fristående examina. Examina avläggs ändå huvudsakligen i samband med förberedande utbildning. Förberedande utbildning ska anordnas i enlighet med examensgrunderna. Utbildningen och examenstillfällena ska planeras utgående från examensdelarna. Den som deltar i utbildning som förbereder för fristående examen ska ges möjlighet att delta i examenstillfällena och avlägga fristående examen som en del av utbildningen.

2 UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR

2.1 Yrkesskicklighet som ska påvisas i yrkesexamen för instruktör i romkultur

Romerna är en minoritetsgrupp som har en officiellt erkänd minoritetsställning med samma rättigheter och skyldigheter som andra finska medborgare. Romernas och några andra gruppers rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur är särskilt stadgad i Finlands grundlag.

Romernas eget ökade deltagande och inflytande har skapat administrativa och organisationsbaserade strukturer på lokal, regional, riksomfattande och internationell nivå. Det har blivit en gängse metod att via många nationella och internationella planer och projekt utveckla verksamhetsmodeller som inom olika sektorer beaktar en romsk och mångkulturell synvinkel. Dessa aktiviteter har för sin del producerat en mångsidig yrkeskår som är specialiserad på romkultur och ett yrkesövergripande nätverk som koncentrerar sig på romska ärenden.

I Finland syns behovet av mångkulturellt kunnande också i ett ökat behov av expertkunskap om den romska minoriteten, mot detta behov kan instruktörer i romkultur svara genom att påvisa sitt kunnande vid examenstillfällena. I yrkesexamen för instruktör i romkultur kan personer som arbetar med romska frågor påvisa sin yrkesskicklighet. Instruktörer i romkultur påvisar ett helhetsbetonat och strukturerat kunnande genom att utnyttja sin kunskap om romkulturen som behövs vid information, vid främjande av romernas ställning, språk och kultur, vid framförande eller produktion av kuturevenemang samt i social verksamhet i allmänhet.

De som avlagt yrkesexamen för instruktör i romkultur arbetar bl.a. i kommuner, församlingar och föreningar eller med framförande och produktion av kuturevenemang. Examinanderna påvisar sitt kunnande i sociala nätverk och yrkesövergripande arbetsgrupper. De kan behandla specialfrågor och utmaningar i anslutning till romkulturen med personer i olika livssituationer. De arbetar med romska kunder, personer från andra kulturer, samt representanter för myndigheterna eller olika yrkesgrupper och ökar kunskapen om romkulturen inom olika yrkesgrupper. De som avlagt examen påvisar sitt kunnande genom att fungera interaktivt i allmänna uppgifter inom olika organisationer.

De valfria examensdelarna gör det möjligt att påvisa kunnande inom en yrkesbransch enligt personligt intresse, erfarenhet och kunnande.

2.2 Examensdelarna och uppbyggnaden av examen

Yrkesexamen för instruktör i romkultur utgörs av sju examensdelar. För examen förutsetts att tre obligatoriska och en valfri examensdel avläggs. Den första, andra och tredje examensdelen är obligatorisk för alla examinander, den fjärde examensdelen väljs av fyra valfria examensdelar. Examen är klar då tre obligatoriska och en valfri examensdel har avlagts med godkänt betyg.

De obligatoriska delarna är

- 3.1 Stödjande av och information om romkultur
- 3.2 Att fungera i en mångkulturell arbetsgemenskap
- 3.3 Kundhandledning och myndighetsrådgivning

De valfria examensdelarna, av vilka examinanden ska välja en, är

- 3.4Handledning i smågrupp
- 3.5 Arrangemang av ett evenemang eller en utställning om romkultur
- 3.6 Användning av romani
- 3.7 Examensdel ur grund-, yrkes- eller specialyrkesexamen.

3 KRAVEN PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN FÖR INSTRUKTÖR I ROMKULTUR OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

Yrkesskickligheten som krävs i examensgrunderna påvisas i en autentisk arbetssituation vid en personligt tillämpad examenssituation utgående från planen för anordnande av yrkesexamen för instruktör i romkultur, varvid examinanderna heltäckande påvisar den yrkesskicklighet som examensgrunderna förutsätter.

Yrkesexamen för instruktör i romkultur bedöms för en examensdel i sänder så att examinandernas yrkesskicklighet jämförs med kraven på yrkesskicklighet för ifrågavarande examensdel. Vid examenstillfällena påvisar examinanderna färdighet och förmåga att tillämpa sitt kunnande i föränderliga situationer och verksamhetsmiljöer. De påvisar också sin omdömesförmåga och att de kan lära sig av sina erfarenheter och visar nytänkande ifråga om verksamhetssätten och ibruktagande av nya verksamhetssätt.

Efter varje examenstillfälle bedömer och dokumenterar bedömare eller bedömarna yrkesskickligheten som examinanderna påvisar i relation till kraven på yrkesskicklighet för examensdelen och målen och kriterierna för bedömningen. Examinandernas självvärdering är en väsentlig del av examensprestationen. En responsdiskussion som anordnas efter examenstillfället är en del av en god bedömningsprocess.

Efter alla examenstillfällen som hör till examensdelen hålls ett utvärderingssamtal i vilket alla tre parter deltar tillsammans med examinanderna

- en representant för arbetsgivarna
- en erfaren representant för arbetstagarna
- en representant för lärarna.

Vid diskussionen presenterar examinanderna bedömningarna som de fått, sin egen självvärdering och de bedömda dokumenten i anslutning till examensprestationen. Examinanderna och bedömarna diskuterar tillsammans och bedömer yrkesskickligheten som examinanderna påvisat utgående från bedömningarna och dokumenten och utgående från kraven på yrkesskicklighet samt målen och kriterierna för bedömningen i examensdelen. Som avslutning på bedömningsdiskussionen håller bedömningsgruppen ett möte där den fattar beslut om de ska föreslå godkännande eller underkännande av examensdelen för examenskommissionen samt ger ett skriftligt utlåtande om detta.

Krav på yrkesskicklighet, mål och kriterier för bedömningen

Kraven på yrkesskicklighet för examensdelen som baseras på uppgifterna och färdigheterna i arbetslivet definieras på följande sidor med fet stil. Därunder i vänstra kolumnen finns målen för bedömningen härledda ur kraven på yrkesskicklighet som uttrycker de färdighetsområden som är centrala för yrkesskickligheten och vid vilka speciell uppmärksamhet fästs vid bedömningen. I den högra kolumnen definieras kriterierna för bedömningen utgående från vilka godkännandet av examensprestationens kvalitativa och kvantitativa nivå bedöms. På basis av dessa grunder bedöms om examensprestationen godkänns. Därefter beskrivs hur examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet.

EXAMENSDELARNA

3.1 Stödjande av och information om romkultur

Obligatorisk examensdel

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanderna kan förmedla kulturkunnskap om Finlands romer som en finsk minoritetskultur.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Anskaffning och förmedling av kulturkunnskap	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• förstärker romkulturens ställning som en av de finska kulturerna• informerar om romerna som en minoritetsgrupp som har en officiellt erkänd minoritetsställning samt samma rättigheter och skyldigheter som finska medborgare• informerar tydligt och mångsidigt om romkulturen för huvudbefolkningen, myndigheterna samt för representanter för olika yrkesbranscher och andra minoritetskulturer• beaktar i sitt arbete romernas seder och bruk, historia och tradition• utvärderar och väljer kritiskt den information som finns om romkulturen• förmedlar tydlig information om romkulturens betydelse för den romska identiteten till samarbetsgrupperna• använder mångsidiga metoder i sitt arbete för att upprätthålla, bevara och utveckla romkulturen och det romska språket• arbetar medveten om att kultur är ett föränderligt fenomen och medveten om betydelsen av förändring för det romska samfundet• hanterar yrkesmässigt skillnader i kulturideal, -värden och -värderingar samt i den sociala verkligheten• arbetar interaktivt• motiverar sina egna synsätt yrkesmässigt och mångsidigt samt beaktar andras åsikter.

Examinanderna kan som stöd i sitt arbete använda de medel som den finländska rompolitiken erbjuder.

Kännedom om den finländska rompolitiken

Examinanderna

- skaffar som stöd för sitt arbete mångsidig kunskap om organisationer som arbetar med romska ärenden på lokal, regional och nationell nivå
- skaffar och använder i sitt arbete information om lagar som gäller minoriteters ställning såsom likabehandlingslagen.

Examinanderna kan samarbeta med representanter för olika kulturer.

Mångkulturell verksamhet

Examinanderna

- håller kontakt med grupper som representerar olika kulturer
- arbetar aktivt i växelverkan med kulturaktörer
- skaffar information om det finländska samhällets mångformighet och kulturella mångfald
- verkar interaktivt på det andra inhemska och åtminstone på ett främmande språk
- utreder, på ett interaktivt sätt, likheter och olikheter mellan den egna kulturen och andra kulturer
- agerar respektfullt och visar god samarbetsförmåga med den romska befolkningen, huvudbefolkningen och med andra som hör till minoritetskulturer.

Examinanderna kan skaffa och utvärdera samhällelig information.

Anskaffning och utvärdering av samhällelig information

Examinanderna

- skaffar samhällelig information och använder och utnyttjar den aktivt i sitt arbete
- agerar enligt grundprinciperna i det finländska samhället
- arbetar med kännedom om systemet för beslutsprocesser inom den offentliga förvaltningen.

Examinanderna kan informera om romernas minoritetsställning, kultur och språk.

Information om romkulturen

Examinanderna

- informerar skriftligt och muntligt om romani, romkulturen och romernas minoritetsställning

	<ul style="list-style-type: none"> • sköter sitt arbetes interna och externa information och ser till att den egna uppgiften blir känd bland de regionala beslutsfattarna • förmedlar på ett ansvarsfullt sätt kunskap om romer till olika målgrupper och media • motiverar sina egna synsätt mångsidigt och yrkesmässigt • framställer en kulturföreställning eller ett pressmeddelande • samlar in tilläggsmaterial från olika källor som stöd för meddelandet i enlighet med målgruppens behov och intresse • uppträder på ett tydligt och interaktivt sätt vid föreläsnings- eller föredragstillfällen, på det sätt som kunden eller målgruppen kräver.
--	---

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanderna påvisar sitt kunnande enligt examenskraven i examensdelen som förmedlare av medvetenhet om romkultur t.ex. i organisations-, myndighets-, projekt- eller expertarbete. Dessa dagliga arbetsuppgifter kan t.ex. vara föreläsningar, föredrag, deltagande i diskussionstillfällen, produktion av skriftlig information om romkultur, delning av elektronisk information eller arbete i sociala media.

Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete samt gör en skriftlig utvärdering av verksamheten. Examinanderna kan komplettera sina examensprestationer med dokument som de producerat under processens gång och som bedömda utgör en del av deras bedömningsmaterial.

3.2 Att fungera i en mångkulturell arbetsgemenskap

Obligatorisk examensdel

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanderna kan fungera i en mångkulturell arbetsmiljö.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Verksamhet i en mångkulturell arbetsmiljö	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• fungerar naturligt tillsammans med kunder som representerar olika kulturer och med olika språkbakgrund och med arbetsgemenskapens medlemmar• arbetar interaktivt, konstruktivt och framgångsrikt i ett mångkulturellt team eller en mångkulturell grupp• arbetar ansvarsfullt och effektivt i arbetsgemenskapen enligt överenskomna mål och avtal.
Examinanderna kan fungera i arbetsgrupper eller projekt.	
Verksamhet i arbetsgrupp och projektarbete	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• arbetar konstruktivt som en del av en mångkulturell grupp och arbetar för att gruppen ska nå sina uppställda mål• utnyttjar principerna för en flexibel förhandlingspraxis och mötesteknik• utarbetar sammanfattningar, promemorior och rapporter på ett sakkunnigt sätt• tar emot och ger konstruktiv respons på ett interaktivt sätt• deltar aktivt i att utveckla verksamheten inom sin arbetsgemenskap eller med planering, genomföring och rapportering i olika skeden av ett självständigt projekt
Examinanderna kan skaffa kunskap och utarbeta dokument.	
Informationsbearbetning	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• använder litteratur, informationsnätverk samt muntligt förmedlad kunskap på ett mångsidigt sätt i sin informationsanskaffning• samlar, strukturerar och använder kunskap målinriktat i sin verksamhet• producerar och bearbetar tydliga och

	språkligt riktiga dokument på ordbehandlingsprogram enligt sina arbetsuppgifter och praxis inom organisationen <ul style="list-style-type: none"> • dokumenterar material i anslutning till sitt eget arbete.
Examinanderna kan främja möten mellan olika kulturer.	
Växelverkan i en mångkulturell arbetsmiljö	Examinanderna <ul style="list-style-type: none"> • arbetar kultursensitivt tillsammans med personer med olika kulturbakgrund och respekterar olika synsätt • utvärderar sakkunnigt faktorer i anslutning till möten mellan olika kulturer • väljer vid instruktionstillfällen verksamhetssätt som beaktar kulturbakgrund • väljer i sitt arbete ändamålsenliga verksamhetssätt och nätverk • samarbetar på ett ändamålsenligt sätt • främjar med hjälp av sitt eget arbete integration och likställdhet • följer i sitt arbete tystnadsplikten samt personal- och kundsäkerheten.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet genom att utföra sina dagliga arbetsuppgifter i en mångkulturell arbetsmiljö. Dessa dagliga arbetsuppgifter kan t.ex. vara arbete i handledningsgrupper, produktion av information, nätverkande, textbehandling eller uppgifter i anslutning till arbete i mångkulturella arbetsgrupper.

Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete samt gör en skriftlig utvärdering av verksamheten. Examinanderna kan komplettera sina examensprestationer med dokument som de producerat under processens gång och som bedömda utgör en del av deras bedömningsmaterial.

3.3 Kundhandledning och myndighetsrådgivning

Obligatorisk examensdel

Krav på yrkesskicklighet	
Examinaderna kan främja integration.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Stödjande av kundernas delaktighet	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• tillämpar i sitt arbete sociala samt utbildnings- och hälsomässiga faktorer som ökar social delaktighet• identifierar orsaker som leder till utslagning och använder mångsidiga medel för att förhindra utslagning• arbetar med beaktande av kundens kultur- bakgrund• beaktar specialfrågor och utmaningar i anslutning till romkulturen i kundernas olika livssituationer• stödjer individens rätt till likställdhet och delaktighet• analyserar yrkesmässigt sina kunders bakgrund och situation samt arbetar lösningsinriktat• tillämpar olika handlingsalternativ i förändringstillstånd som gäller samhället och romkulturen.
Examinanderna kan stödja individernas och familjernas välfärd.	
Stödjande av förmågan att klara olika livssituationer	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• förmedlar information som betonar betydelsen av utbildning och arbete som ett sätt för barn, unga och vuxna att påverka sin livssituation och orientera sig i framtiden• stödjer i samarbete med individen, familjen och andra aktörer förutsättningarna för att få utbildning och arbete• stödjer individens och familjens helhetsbetonade delaktighet genom att leda dem till hobby-, fritids och bildningsverksamhet• främjar i sitt arbete sunda och motionsinriktade levnadsvanor som stödjer individens och familjernas välfärd• utvärderar kritiskt sitt eget kunnande i rela-

	<p>tion till sin arbetsbeskrivning och uppgift samt sitt förhållande till kunderna och deras livssituation</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer i sitt arbete principerna för en socialt och kulturellt hållbar utveckling • följer i sitt arbete ovillkorlig tystnadsplikt.
Examinanderna kan leda kunder till tjänster.	
Information om tjänster	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedömer yrkesmässigt och kundorienterat kundernas behov av rådgivning och handledning utgående från deras helhetsbetonade livssituation • skaffar aktuell information som svarar mot kundernas behov av lämplig utbildning, social- och hälsovårdstjänster, arbets- och näringsbyrå eller andra tjänster som behövs • avväger tillsammans med kunden alternativ som lagts fram • leder kunderna, enligt deras behov, vidare till de offentliga, privata eller tredje sektorns tjänster • följer i sitt arbete absolut tystnadsplikt samt person- och kundsäkerhet • handlar kundorienterat och med samarbetsförmåga • tillämpar sin kännedom om romkulturen i instruerings- och rådgivningsarbetet.
Examinanderna kan instruera kunderna i att handla i enlighet med arbetslivets stadgar.	
Iakttagande av arbetslagstiftningen	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none"> • stödjer och handleder sina kunder i att söka sig och anpassa sig till arbetslivet • handlar vid instruering i arbetssökningssituationer och definition av arbetsuppgifter samt vid uppgörande av arbetsavtal enligt allmän praxis för arbetssökning och utnyttjande av arbetsmarknadssystemet • tillämpar skyldigheter och fördelar som gäller arbets- och tjänsteförhållande.

Examinanderna kan hjälpa kunderna att sköta ärenden hos myndigheterna.

Samarbete med myndigheterna

Examinanderna

- fungerar konstruktivt och yrkesmässigt med olika sakkunniga och med myndigheterna
- använder servicesystem och leder kunderna till myndighetstjänster
- förbereder sig yrkesmässigt och sakligt för kundmöten och -förhandlingar genom att samla in material och kunskap som behövs
- hjälper och stödjer kunderna praktiskt att fylla i blanketter, utarbeta ansökningar, vid tidsbeställning eller med att ta kontakt
- handlar genom att identifiera kommunikations- och informationsbehov som beror på specialdrag i romkulturen
- följer absolut tystnadsplikt i sitt arbete.

Examinanderna kan samarbeta i föreningsverksamhet.

Föreningsarbete

Examinanderna

- arbetar på det sätt som föreningsarbetets karaktär kräver
- arbetar i samarbete med föreningar
- använder grundprinciperna för föreningslagstiftningen som ett medel för samarbete
- reder ut verksamheten hos och målen för romska föreningar i Finland och utför det samarbete som behövs.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet då de sköter ärenden med myndigheterna. De har en god uppfattning om servicesektorer som stödjer social medverkan och om tillbudsstående informationskällor. Kunskandet påvisas som en del av en längre arbetsprocess inom kundrådgivnings- och handledningsarbete i en autentisk mångkulturell arbetsmiljö som ämbetsverk, läroanstalter, föreningsarbete, frivilligt arbete, församlingar eller projekt. Vid behov kompletteras yrkesskickligheten med skriftliga alster, projektarbeten, med muntliga motiveringar eller med olika kombinationer av dem.

Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete samt gör en skriftlig utvärdering om verksamheten. Examinanderna kan komplettera sina examensprestationer med dokument som de producerat under processens gång och som bedömda utgör en del av deras bedömningsmaterial.

3.4 Handledning i smågrupp

Valfri examensdel

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanderna kan planera och leda rekreationsverksamhet.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Arrangemang av rekreations- och hobbyverksamhet	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• söker mångsidiga hobbymöjligheter som fritidsverksamhet för sina kundgrupper• tar reda på, planerar och använder olika finansieringsformer för att genomföra hobbyverksamhet• planerar målen för hobbyverksamheten i smågrupper utgående från kundernas samt aktuella och lokala behov• planerar behövliga lokaler, innehåll, tidtabell och preciserat program för verksamheten• informerar om verksamheten tillsammans med andra aktörer på överenskommet sätt• uppmuntrar till mångsidig fritidsverksamhet och mångsidiga hobbyer• informerar kunderna om exakta tidtabeller, kursprogram och målen för verksamheten• samlar ihop kursmaterial som behövs• leder motiverat och sporrande olika grupper till hobbyverksamhet• kan samarbeta och arbetar flexibelt som smågruppsledare• tar ansvar för sin egen arbetsförmåga, ergonomi samt för att det råder balans mellan arbete och fritid.
Examinanderna kan leda romernas smågruppsverksamhet.	
Arrangemang av smågruppsverksamhet för romer	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• främjar utvecklingen av romkulturen och romani med hjälp av hobbyverksamhet• ordnar hobbyverksamhet för romer som stödjer kulturen• beaktar romkulturens särdrag i verksamhet som ordnas för romer

	<ul style="list-style-type: none"> • informerar aktivt och mångsidigt om verksamheten i avsikt att samla ihop en grupp • motiverar gruppen och individen att förbinda sig till gruppens verksamhet och mål • använder i sitt arbete mångsidiga och för kundgruppen individuellt planerade grupparbetsmetoder • uppmuntrar till kollektiv verksamhet • kan som ledare av, medlem och samarbetspartner i smågrupp samarbeta och vara flexibel • dokumenterar och utvärderar verksamheten.
--	---

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet genom att planera och leda hobby- och rekreationsverksamhet för smågrupper. De påvisar sitt kunnande genom att t.ex. ordna en diskussionsgrupp på romani, sömnadskurs i delarna till en romsk dräkt eller ledd musikverksamhet. En autentisk verksamhetsmiljö för en mångkulturell eller romsk smågrupp kan t.ex. vara en läroanstalt, kommun, förening, församling eller privat lokal. Vid behov kompletteras yrkesskickligheten med skriftliga alster, projektarbeten, med muntliga motiveringar eller med olika kombinationer av dem. Bedömare följer med och bedömer examinandernas arbete samt gör en skriftlig utvärdering av verksamheten. Examinanderna kan komplettera sina examensprestationer med dokument som de producerat under processens gång och som bedömda utgör en del av deras bedömningsmaterial.

3.5 Arrangemang av ett mångkulturellt evenemang eller en utställning

Valfri examensdel

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanderna kan planera ett evenemang eller en produkt som presenterar kulturell mångfald.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Planering av ett kulturevenemang	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• skaffar och utnyttjar kunskap vid planering av ett evenemang• planerar ett evenemang kultursensitivt för en viss målgrupp• tar reda på tillstånd, avtal, försäkringar och åtgärder i anslutning till säkerheten• gör skriftligt en innehållsmässig, tidsmässig och ekonomisk plan för ett kulturevenemang• planerar informeringen om ett evenemang• agerar flexibelt och interaktivt med andra aktörer.
Examinanderna kan arrangera ett evenemang eller en produktion som presenterar romkultur.	
Arrangemang av ett kulturevenemang	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• deltar i att genomföra ett på förhand planerat evenemang eller en del av det för en bestämd målgrupp• följer planen för evenemanget samt förutser och reagerar på ändringar• sköter om de praktiska arrangemangen för evenemanget, som underhåll av en lokal, prydlighet och bevakning• informerar om evenemanget genom att mångsidigt använda olika informationskanaler• informerar effektivt till separat bestämda målgrupper• utarbetar ett kort skriftligt meddelande tillsammans med andra eller självständigt på finska, romani och något främmande språk• gör en kalkyl över evenemangets faktiska kostnader• dokumenterar och utvärderar de olika skedena i arrangemanget av evenemanget.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet genom att planera och arrangera ett mångkulturellt evenemang, såsom en utställning, konsert eller ett seminarium. Examinanderna visar sociala nätverks- och interaktionsfärdigheter vid planering och genomföring av ett evenemang samt kännedom om romkulturfältet. Examinanderna gör upp en skriftlig plan och en slutlig utvärdering av evenemanget som arrangeras.

Vid behov kompletteras yrkesskickligheten med skriftliga alster, projektarbeten, med muntliga motiveringar eller med olika kombinationer av dem. Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete samt gör en skriftlig utvärdering av verksamheten. Examinanderna kan komplettera sina examensprestationer med dokument som de producerat under processens gång och som bedömda utgör en del av deras bedömningsmaterial.

3.6 Användning av romani

Valfri examensdel

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanderna kan förmedla språkkännedom om romani.	
Mål för bedömningen	Kriterier för bedömningen
Information om romani och dess användning	<p>Examinanderna</p> <ul style="list-style-type: none">• informerar sina kunder och samarbetspartners om lagstiftningen som gäller romani och speciellt om hur språkrättigheterna förverkligas• skaffar aktivt forskningsuppgifter, publikationer, litteratur och artiklar i anslutning till romani• diskuterar och informerar aktivt samarbetsparter, myndigheter och sina kunder om romanispråkets historia, ställning, det nationella utvecklingsarbetet samt åtgärder för att återuppliva språket• stödjer vardaglig användning av romani i föränderliga situationer• utvecklar sina egna färdigheter att diskutera, läsa och skriva på romani• förstärker och stödjer romkulturens ställning som en finsk kultur genom att använda kulturens eget språk på ett naturligt sätt.

Examinanderna kan stödja smågrupper vid romanistudier.

Stödjande av användning av romani	Examinanderna <ul style="list-style-type: none">• stödjer och leder en smågrupp i romani språkstudier• använder romanispråket ledigt i sitt arbete• sporrar och uppmuntrar gruppen och individen att använda romani i föränderliga vardagliga situationer• utvecklar romanispråket i samarbete.
Användning av läromedel	Examinanderna <ul style="list-style-type: none">• använder och tillämpar färdiga läromedel för romanistuderande i smågrupper• samarbetar med andra sakkunniga som talar romani• producerar enkla och inspirerande läromedel för språkstudier i smågrupp.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Examinanderna påvisar sin yrkesskicklighet då de använder, handleder och utvecklar romani i smågrupper, i språkbon, framställer material på romani samt då de framträder i läroanstalter, föreningar, frivillig verksamhet, media eller projekt. Vid påvisandet av yrkesskickligheten betonas speciellt vardagsanvändning av romani och handledningsfärdigheter eller arbete som främjar och stärker upprätthållande av romani.

Vid behov kompletteras yrkesskickligheten med skriftliga alster, projektarbeten, med muntliga motiveringar eller med olika kombinationer av dem som bedömda utgör en del av deras bedömningsmaterial. Examinandernas muntliga och skriftliga självvärdering är en del av bedömningsmaterialet för denna examensdel.

3.7 Examensdel ur grund-, yrkes- eller specialyrkesexamen

Valfri examensdel

Till yrkesexamen för instruktör i romkultur kan infogas en valfri examensdel ur grund-, yrkes- eller specialyrkesexamina för vilka Utbildningsstyrelsen har fastställt examensgrunderna. Den valfria delen gör det möjligt att påvisa yrkesskicklighet inom en yrkesbransch enligt personligt intresse, erfarenhet och kunnande.

Examensanordnaren ska ha ett giltigt avtal om tillstånd att ordna den ifrågavarande fristående utbildningen, eller så kan utbildningsanordnaren köpa fristående examensfall av utbildningsanordnare som har anordningsavtal för ifrågavarande examen.

Det är alltid vederbörande examenskommission för grund-, yrkes- eller specialyrkesexamen som ger betyg för avläggandet av den ifrågavarande delen. Examenskommissionen för instruktör i romkultur godkänner den ifrågavarande examensdelen som en del av yrkesexamen för instruktör i romkultur på basis av betyg.

Bilaga

Beskrivning av yrket instruktör i romkultur

Romerna är en minoritetsgrupp som har en officiellt erkänd minoritetsställning med samma rättigheter och skyldigheter som andra finska medborgare. Romernas och några andra gruppers rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur är särskilt stadgad i Finlands grundlag.

Romernas eget ökade deltagande och inflytande har skapat administrativa och organisationsbaserade strukturer på lokal, regional, riksomfattande och internationell nivå. Det har blivit en gängse metod att via många nationella och internationella planer och projekt utveckla verksamhetsmodeller som beaktar en romsk och mångkulturell synvinkel inom olika sektorer. Dessa aktiviteter har för sin del producerat en mångsidig yrkeskår som är specialiserad på romkultur och ett yrkesövergripande nätverk som koncentrerar sig på romska ärenden.

I Finland syns behovet av mångkulturellt kunnande också i ett ökat behov av expertkunskap om den romska minoriteten, mot vilket instruktörer i romkultur kan svara. Yrkesexamen för instruktör i romkultur är ett sätt för personer som arbetar med romska frågor att fördjupa och påvisa yrkesskicklighet. Instruktörer i romkultur har ett helhetsbetonat och strukturerat specialkunnande om romkulturen som behövs vid information, vid främjande av romernas ställning, språk och kultur, vid framförande och produktion av kulturevenemang samt i social verksamhet i allmänhet.

Examen ger en yrkesbeteckning åt personer som redan nu utför krävande arbete med romska frågor i t.ex. kommuner och organisationer eller för personer som arbetar med framförande eller produktion av romkulturevenemang. Dessutom möjliggör specialyrkesexamen för instruktör i romkultur ett specialiseringsområde för dem som har någon annan yrkesexamen.

Examinanderna kan på ett mångsidigt sätt vara aktiva i sociala nätverk och i yrkesövergripande arbetsgrupper. De kan identifiera och behandla specialfrågor och utmaningar i anslutning till romkulturen i romernas olika livssituationer. De är medvetna om olika yrkesgruppers informationsbehov om romkulturen och kan i sitt arbete bemöta romska kunder, personer från andra kulturer, myndigheter samt representanter för olika yrkesgrupper.

De som avlagt examen har färdigheter att arbeta i allmänna uppgifter inom olika ortorganisationer och de har goda kommunikationsfärdigheter.

De valfria examensdelarna gör det möjligt att avlägga yrkesexamen inom ett yrkesområde enligt personligt intresse, erfarenhet och kunnande.

Tryckt
ISBN 978-952-13-4692-7
ISSN 1798-8977

Online
ISBN 978-952-13-4693-4
ISSN 1798-8985

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.